

Jukka Maarianvaara

6.3.2025

1 (2)

Työ- ja elinkeinoministeriö
lausuntopalvelu.fi

Viite: lausuntopyyntö VN/4099/2024

Lausunto työryhmämietinnöstä hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi**1. Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät**

Ammattiliitto Jyty pitää esityksen yleisiä tavoitteita ja päämääriä - julkisten hankintojen tehokkuuden parantamista, kustannussäästöjä ja laadukaiden julkisten palvelujen turvaamista - luonnollisestikin kannatettavina. Mietinnön mukaisilla esityksillä ei kuitenkaan todennäköisesti saavuteta näitä tavoitteita. On päinvastoin todennäköistä, että toteutuessaan esitykset lisääisivät hankintayksiköiden kustannuksia, johtaisivat esimerkiksi tukipalvelujen palauttamiseen kuntien ja hyvinvointialueiden omaksi toiminnaksi ja mahdollisesti jopa vaarantaisivat laadukkaat julkiset palvelut.

2. Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Ammattiliitto Jyty vastustaa ehdotettua vähimmäisomistusta koskevaa vaatimusta. 10 prosentin vähimmäisomistusta ei ole mietinnössä mitenkään perusteltu, mutta mietinnön mukaan sen avulla pyritään lisäämään kilpailua ja kustannustehokkuutta hankinnoissa.

Ehdotettu vähimmäisomistus olisi omiaan vaikeuttamaan erityisesti pienten kuntien ja muiden hankintayksiköiden toimintaa. Nykyisellään esimerkiksi talous- ja henkilöstöhallinnon sekä jätehuollon palveluita on keskitetty kustannustehokkuussyistä sidosyksiköihin, joilla on lukuisia omistajia. Esimerkiksi pienet kunnat voivat näin hankkia tarvitsemansa palvelut ammattitaitoisilta, julkisen sektorin tarpeet hallitsevilta palveluntuottajilta ilman, että niitä olisi jatkuvasti kilpailutettava tai tuotettava itse.

On myös syytä todeta, että monien eri toimialojen sidosyksiköt hankkivat suuren osan tarvitsemistaan palveluista yksityisiltä markkinoilta. Niillä onkin omaa toimialaansa koskien hyvät edellytykset hoitaa kilpailut-taminen tehokkaasti.

Myös sosiaalisten ja ympäristönäkökulmien kannalta julkisten hankintojen hajauttaminen pieniin yksiköihin on epätarkoituksenmukaista. Esimerkiksi suuret talous- ja henkilöstöhallinnon in house -yhtiöt ovat noudattaneet alan normaalisitovaa työehtosopimusta (Avaintyönantajien työehtosopimus). Yksityisellä taloushallintoalalla ei puolestaan ole voimassaolevaa yleissitovaa työehtosopimusta, jota kaikkien alalla toimivien työnantajien olisi noudatettava. Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen ei siis olisi myönteistä myöskään työntekijöiden työsuhteen vähimmäisehtojen turvaamisen kannalta.

Suuret sidosyksiköt - joiden omistajina voi olla useita pieniä kuntia ja muita julkisen sektorin toimijoita - voivat todennäköisesti ottaa omassa hankintatoimessaan pieniä hankintayksiköitä paremmin huomioon esimerkiksi ympäristönäkökulmat. Tämä koskee niin jätteenhuoltoa kuin esimerkiksi talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita.

Mikäli vähimmäisomistusta koskeva sääntely toteutuu, jouduttaisiin monien in house -yhtiöiden omistuspohjaa muuttamaan tai jopa pilkkomaan niitä. Todennäköisesti monet hankintayksiköt alkaisivat myös tuottaa palveluita omana tuotantonaan, mikä ei olisi omiaan lisäämään kilpailua yksityisillä markkinoilla. Lisäksi toiminnan kustannustehokkuus voisi käräjä edellisessä kohdassa todetuilla tavoilla.

3. Muut huomiot

Ammattiliitto Jyty katsoo, että esitetyt muutokset julkisia hankintoja koskevaan sääntelyyn eivät ole tarpeen. Kilpailun lisäämistä ja kustannustehokkuutta koskevat tavoitteet on mahdollista saavuttaa olemassa olevan lainsäädännön puitteissa.

Ammattiliitto Jyty ry

Jonna Voima
puheenjohtaja

Jukka Maarianvaara
edunvalvontajohtaja